EUROOPAN HYBRIDIUHKIEN TORJUNNAN OSAAMISKESKUS

LAUSUNTO

9.2.2026

VNS 6/2025 vp

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO SISÄISESTÄ TURVALLISUUDESTA

Kokonaisuutena selonteko ottaa hyvin huomioon maailmantilanteen muutoksen ja siihen liittyvät hybridiuhat.

Toimintaympäristöanalyysissa keskeisenä päämääränä mainitaan luottamusyhteiskunnan ylläpitäminen. Kansalaisten luottamus on myös osaamiskeskuksemme työssä todettu keskeiseksi tekijäksi, jonka rapauttamiseen demokratiaa vastustavat hybridiuhkatoimijat pyrkivät. Lisäksi esille nousee henkinen kriisinkestävyys.

Ulkoisen turvallisuuden osalta todetaan seuraavasti: ”Suomen Nato-jäsenyys lisää Suomen ulkoista turvallisuutta. Geopoliittisesti jännittyneessä tilanteessa jäsenyys myös lisää Suomeen kohdistuvaa vihamielistä toimintaa.” Jälkimmäinen virke on epäasiallinen antaessaan ymmärtää, että juuri Nato-jäsenyys joltain osin vaikuttaa turvallisuuteemme negatiivisesti. Saattaahan hyvinkin olla, että ilman NATO -jäsenyyden suomaa pelotevaikutusta Suomi olisi nyt tai tulevaisuudessa alttiina voimakkaammalle vihamieliselle toiminnalle kuin jäsenenä. Tämä perustuu Venäjän linjauksiin, joiden perusteella voi arvioida jokaisen sen rajanaapurin olevan mahdollinen aggression kohde.

Hybridiuhkatoimijoiden keskeinen Suomea koskeva tavoite jatkossa saattaa olla Suomen USA ja Nato -yhteyksien heikentäminen ja tähän liittyy narratiivi siitä, että Suomi saa Venäjältä rangaistuksen ”petettyään luottamuksen”. On erikoista, että tällaista Nato- jäsenyyden katumusta edistävää tarinaa kaiutetaan hallituksen selonteossa. Asiallisesti tämä ei kuulune sisäisen turvallisuuden selontekoon lainkaan.

Selonteko ottaa hyvin huomioon eri hybridiuhkien kohdentumismahdollisuudet ja toimenpideosion lista on oikean suuntainen. Erityisesti sisärajojen valvonnan jonkinlainen tehostamisen mahdollisuus ja poliisin tiedonhankinnan nopeuttaminen olisivat hyödyksi siinä vaarallisessa tilanteessa, jossa maahan ollaan Venäjän todetun doktriinin mukaan soluttamassa erikoisjoukkoja ja niiden materiaalia. Sellaisessa tilanteessa olisi syytä saada varmistettuja havaintoja toiminnan valmistelusta valtiojohdon ja liittolaisten käyttöön. riittävän aikaisin.

Laki väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi on Suomen tilanteessa edelleen tarpeellinen. On jäänyt vähälle huomiolle, että Euroopan Unionin komissio jätti suomalaisprofessoreiden valituksen mahdollisesti edellyttämän kanteen nostamatta. Sen sijaan joulukuussa 2024 julkaisemallaan tiedonannolla Komissio totesi

Suomen ja muiden itärajan maiden EU-lainsäädännöstä poikenneet toimet perustelluiksi (Perussopimusten valtioiden suvereniteettia koskevien rajausten mukaisesti).

Euroopan komission rahoittama RescEU-hanke, jossa Suomeen varastoidaan suojaimia, mittauskalustoa sekä lääkkeitä ja vasta-aineita kemiallisia, biologisia, säteily- ja ydinonnettomuustilanteita varten on todellinen menestys.

***

Vaikka selonteko ansiokas onkin, kaksi asiaa kuitenkin jää puuttumaan tai vaillinaiseksi:

1. Kriittisen infrastruktuurin suojaamisen osalta todetaan vain viranomaisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyön olevan tärkeää. Toimenpiteinä todetaan vain edessä oleva CER-direktiivin toimeenpano. Asiassa voisi olla aktiivisempikin ote, jolla viranomaisia ohjataan luomaan aktiivisia yhteydenpitokanavia kriittistä infrastruktuuria hallinnoivien yritysten suuntaan. Tämä koskee myös selonteossa mainittua henkilöiden turvallisuusselvityksiä. Yritysten turvallisuustoimijat ovat maininneet, että tiedonvaihdossa viranomaisten suuntaan on jäykkyyksiä, joista osa liittyy turvaluokitellun tiedon hallintaan. Olisi syytä ainakin harkita sopivaa menettelyä, jolla turvaluokiteltua tietoa voidaan jakaa muidenkin kuin virkahenkilöiden kesken. Nykyisin Suomessa näytetään edellyttävän virkasuhdetta, mutta luokiteltujen tietojen paljastamisesta säädetyt rangaistuksethan perustuvat rikoslakiin. Kuka tahansa on siis tuomittavissa näistä rikoksista.
2. Korkean intensiteetin koordinoitu hybridioperaatio tulisi ottaa huomioon ja kehittää nopean tekijän nimeämisen valmius. Mahdollisesti tähän mennessä Suomea ja muita EU:n jäsenmaita on koeteltu vasta kokeiluluontoisesti. Kokeet osoittavat jonkin menetelmän toimivuuden ja kohdemaan reagoinnin asiaan. Esimerkkinä käyvät vedenalaisen infrastruktuurin vahingoittamiset Itämerellä. Yksittäiset vahingot ovat suuria, mutta ne eivät yksin lamauta yhteiskuntaa, tapauksia on käsitelty yksittäistapauksina ja ne on viety rikosprosessiin. Käytetty aika ja tulokset ovat tiedossa. On toki välttämätöntä käsitellä tapaukset rikosprosessissa oikeusvaltion periaatteita ja syyttömyysolettamaa kunnioittaen. Tulee kuitenkin pitää mahdollisena, että jossain tilanteessa hybridiuhkatoimija käynnistää aikautetun sarjan sabotaaseja, joissa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja lamautuu vakavasti, eikä niiden nopea korjaaminen ole mahdollista. Näin voisi käydä, jos samanaikaisesti esim 10 tai 30 alusta aloittaa merenalaisen infrastruktuurin vaurioittamisen. Samaan aikaan voisi tapahtua sabotaasi- ja kyberiskuja muihin järjestelmiin ja koordinoitu disinformaatiokampanja, joka syyttää vaikeuksista jotain liittolaista. Suuren pidempään kestävän häiriön aikana yhteiskuntarauha järkkyisi. Tällaisen häiriön aikana on viranomaisten ja poliittisen johdon kyettävä osoittamaan hyökkääjä

nopeasti, ehkä 1-2 päivän kuluessa. Rikosprosessin täydennykseksi tulisi luoda rinnakkainen menettely, jolla tämä vaikutus saadaan aikaan. Se edellyttäisi ennakkoharjoittelua, jossa tiedonvaihtoa kiihdytetään kansallisesti ja kansainvälisesti ja poliittinen johto otetaan nopeasti mukaan tilanteen arviointiin.

Haavoittuvuudet ja Resilienssiverkoston

Johtaja, Komdri (evp) Jukka Savolainen